

سخنرانی آقای دکتر محمد نهبوندیان رئیس اتاق بازرگانی ایران در جشنواره ملی بهره‌وری ایرانیان

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين عرض سلام و خیر مقدم دارم خدمت همه عزیزانیکه شرکت کردند در نخستین جلسه جشنواره و هم تشکر می‌کنم از هیئت علمی جشنواره در مرکز ملی بهره‌وری و تعالی سازمانی ایران که مبتکر راه اندازی این کار در کشور بودند و آرزو دارم که این حرکت با متانت، با گستردگی و عمق به پیش برود و تبدیل بشود به عناصر اثر گذار در افزایش بهره‌وری در اقتصاد ملی در سطح کل و کلان. من بیشتر در این عرایض چند دقیقه ای می‌خواهم تاکید کنم بر شعار محوری امسال که بعنوان سال حرکت به سمت اصلاح الگوی مصرف نام گرفته است برای اینکه ما در این میدان پر چالش موفق بشویم شرط اول اینست که تعریف و درک درستی از اصلاح الگوی مصرف داشته باشیم اگر اصلاح الگوی مصرف را تقلیل بدهم به اینکه در مصرف برق برخی کالاهای دم دستی، مصرف کنندگان قدری دقتشان را بیشتر کنند در حالیکه آن مصرف درست است اما جفایی به اصل مفهوم کرده ایم. اصلاح الگوی مصرف به مفهوم واقع و جامع نگر خلاصه می‌شود. در ارتقاء بهره‌وری، اصلاح الگوی مصرف را از کالای نهایی معرفی یک قدری عقب تر ببریم و وارد کنیم در فرایند تولید و برسیم به نهادهای اصلی تولید اینکه ما عامل کار را چگونه بکار می‌گیریم آیا اصراف در بهره‌گیری کار داریم در کشور در بنگاه یا نه، عامل سرمایه را آیا ما چگونه داریم بکار می‌گیریم، اصراف در مصرف سرمایه داریم یا نداریم شما نگاه کنید به کارخانه‌های ما الان سیاست ارزی که ما داشته ایم عامل این شده است که سرمایه‌گذاری در ماشین آلات تولیدی بیشتری انجام شده و مدیریت بازار بنحوی بوده است که الان بطور متوسط در خیلی از بخش‌های تولیدی ما حدود یکسوم از ظرفیت نصب شده داره مورد استفاده قرار می‌گیرد این اصراف نیست؟ اصراف فقط نونی است که زمین ریخته شده باشد یا برقی است که یک لامپ اضافی روشن کرده باشند اصراف وسیع و گسترده در ظرفیتهای سرمایه نصب شده ما داره صورت می‌پذیرد اصراف گسترده در نحوه ی بکار گیری نیروی کارها دارد صورت می‌گیرد آیا ما مشکل مدیریت و نظام پرداخت مزدمان جوری است که عامل کار را تشویق می‌کند به نوآوری، به ابتکار به افزایش کار آیی یا نه، تصورمان از پرداخت عادلانه، پرداخت برابر شده، لذا بهره‌ور و غیر بهره‌ور کارا و غیر کارا یکسان مزد دریافت می‌کنند. آیا حاصلش تبدیل نشد به عاقل ماندن مقدار زیادی ظرفیتهای نیروی کار ما؟ آیا این اصراف نیست؟ اگر در مورد زمین اگر در مورد اطلاعات، این‌ها عوامل مختلف تولیدند در اقتصاد امروز اگر در اقتصاد از اینها ما استفاده بهینه را نمی‌کنیم اسراف بزرگ این قسمت اقتصاد است در سال اصلاح الگوی مصرف باید ذهنها را متمرکز کنیم به بحث بهره‌وری و متمرکز کردن بحث بهره‌وری یک نتیجه عملی بسیار جدی دارد که آن وقت در فرهنگ عمومی اقتصادی مان می‌باید این، روش کار بشود و آن اینست که راهی برای افزایش بهره‌وری عوامل تولید نیست مگر اینکه پرداخت به عامل تولید مولد با عامل غیر مولد و کم کارآمد باید متفاوت باشد آن وقت اثر می‌گذارد در تعریف عدالت وقتی که ما عزم کرده ایم همراه پیشرفت به آن توجه کنیم عدالت هم مستلزم توجه به بهره‌وری خواهد بود این عامل کاری که نوآفرینی می‌کند در کارخانه وتوی دستگاه دولتی، حتماً باید مدیریت بتواند این را بر کشد و به آن پرداخت متناسب با نوآوری و ابتکارش بدهد فرهنگ عمومی اقتصادی ما این اجازه را می‌دهد یا نه؟ این معنایش توجه به تفاوت در استعداد است توجه به تفاوت در خلاقیت است، توجه به تفاوت در میزان تلاشگری است، اقتصادی را فکر کنید اقتصاد ایران را فکر کنید، آرزو بر جوانان عیب نیست که این بشود شعار حاکم و قالب، آنوقت کسی که از عدالت حرف می‌زند مقصودش و معنایش این باشد که نا عادلانه است اگر کارخانه داری خوب تولید می‌کند و بهره‌ور است مساوی آن توجهی شود به کارخانه داری که نا بهره‌ورند و به کارگری که، به بانکی که، و به دستگاه دولتی که، یعنی ملاک در تشخیص و در

ارائه تسهیلات و در حمایت‌هایی که دولت و نظام می‌کند بشود بهره‌وری، آن وقت ببینید چه مسابقه‌ای در می‌گیرد در کشور بجای اینکه نظام تخصیصی مان نظام تخصیصی بر مبنای توقف و فشار و رانت جویی باشد، می‌شود نظام تخصیصی مبتنی بر تولید و خلاقیت و نوآوری. دو هفته پیش من اجلاس اتاقهای اروپایی را شرکت کردم سالی یکبار آنها دور هم جمع می‌شوند موضوع اصلی که در دل بحران قرار داده بودند برای ۲ روز بحث، بحث نوآوری بود که ما تنها راه برای اینکه از دل این بحران بیرون بیائیم. درست است که بطور موقت بسته‌های تشویق و تزیقی یا حمایتی و اینها را داریم اما اینکه چاره‌ی کار نیست، چاره کار این است که یرویم و ببینیم مشکل کار کجاست، واحدهای تولیدی ما چگونه می‌توانند با نوآوری همگنان، گوی سبقت را ببرایند، در اوایل دوره‌ی ریگان یک گزارش منتشر شد بعنوان "توان رقابتی جهانی" گزارش بسیار تلخ و هشدار دهنده‌ای بود برای اقتصاد آمریکا، آمده بودند در بخشهای مختلف، شاخص‌ها را ملاحظه کرده بودند چه شاخص‌های عملکرد و چه شاخصهای رویکرد، در عملکرد بخشها را با هم مقایسه کرده بودند و روند را، و در رویکرد میزان بودجه‌های تخصیصی مثلاً تحقیق و توسعه، مثلاً خروجیهای دانشگاه‌ها، و زنگ خطر را به صدا در آورده بودند که اگر اقتصاد آمریکا اینگونه پیش برود، در سالهایی بود که هم تورم زیاد بود و هم بیکاری خیلی بالا بود در اقتصاد آمریکا، گفته بودند اگر با این روند برویم حتماً اقتصاد آمریکا دچار مشکل خواهد شد خوب، در آن دوره اقتصاددانهای مسلط کاهش مالیات را بعنوان ابزار تشویق واحدهای تولیدی برای سرمایه‌گذاری خوب، و تحقیق و توسعه و افزایش کمکهای NSF را پیشنهاد دادند، و در اوایل زمان کلینتون هم پیش از پیش به تحقیق و توسعه تاکید گردید، یکباره معجزه ICD اتفاق افتاد با یک استراتژی حساب شده، کاربرد ICD برای افزایش بهره‌وری عوامل تولید در همه بخشها تشکیل شد نتیجه‌اش هم نجات اقتصاد آمریکا بود در یک جهش قابل توجه در شاخصهای بهره‌وری جهان، الان در این بحران محافل جدی تحلیل اقتصادی آمریکا، دنبال معجزه‌ی دیگری برای بهره‌وری هستند مطمئناً پس از این بحران جریان سرمایه جهانی دیگر متفاوت با گذشته است، اینکه با اتکال به مازاد سرمایه‌ی جهانی بتوانند اقتصاد آمریکا را مرتباً درش باز تولید سرمایه کنند امید زیادی ندارند دنبال این هستند که چگونه می‌شود رشد درون‌زایی را در تحقیق و توسعه داشته باشند اقتصاد‌های پر درآمد دنیا امروز نگران نوآوری اند، ما چه کنیم ما امید رشد و اول شدن در منطقه را در چه چیز جستجو کنیم ما در افزایش G.P کشورمان، آیا می‌خواهیم تا ابد دل خوش کنیم به افزایش قیمت‌های نسبی که حاصل تولید درون‌زایی مانناشد یا اینکه نه راهی می‌جوئیم که تمیز بدهیم بین افزایش رشدهایی که خارج از اراده‌ی ماست با افزایش رشدهایی که حاصل عزم و برنامه ریزی ماست این دو تا جنبش با هم متفاوت است. اولی پهلوانی روی باد کردن دیگر نیست مرا و دومی پهلوانی روی قوت بازو و بنیه‌ی افزایش حقیقی است، آمارهای ما در چند سال گذشته چه جور بوده؟ در فاصله ۷۶ تا سال ۸۴ که آخرین شاخصها را منتشر کرده، ما در طول ۸ سال بهره‌وری کل نیروی کارمان فقط ۴/۸ درصد رشد داشته، بهره‌وری سرمایه‌مان دور بر ۲ درصد، بهره‌وری کل عوامل تولیدمان ۶/۴ درصد، یعنی بطور متوسط اگر بگویم ۰/۸ درصد، در مقایسه بین کیفیت کشورهای در حال توسعه با کشورهای به اصطلاح توسعه یافته ترجیح می‌دهم بگویم کشورهای پر درآمد و کشورهای کم درآمد، معنای توسعه وسیعتر است و ایجاد ابهام می‌کند یکی از تفاوت‌های کیفی اینست که رشدی که در ما در کشورهای پر درآمد و به اصطلاح صنعتی می‌بینیم رشد ناشی از بهره‌وری است، در حالیکه در کشورهای کم درآمد رشد حاصل از افزایش عوامل است. تعداد کارگران زیاد می‌شود جمعیت جوان می‌شود جمعیت شاغل زیاد و تولید زیاد می‌شود، تعداد واحدهای تولید ترشی و مربا تون زیاد می‌شود به هر حال تولید اضافه می‌شود و مصرف داخلی دارد و مقداری هم صادر می‌شود افزایش تولیدی که از اضافه شدن بنگاه باشد که کار و سرمایه را در کنار هم می‌گذارد تولید می‌کند یک نوع رشد، یا نوع دیگر اینست

که چه بنگاه های قدیمی ، چه بنگاه های جدید نوع فعالیت تولیدیشان طوریبست که بهره وری بالا تر دارند. موتور رشد دومی است ، ما در برنامه چهارم ، هدف گذاری کردیم ، برای خودمان که یک سوم رشد JDP تقریباً از محل رشد بهره وری عوامل تولید حاصل بشود. ۱٪ برای سرمایه کشور ۳/۵٪ برای ایجاد کارو ۲/۵٪ عوامل تولید قرار بود که انجام بشود، متاسفانه آمارهای بروزی نداریم که عملکرد ۲۰ سال اخیر را بررسی کنیم اما می شود حدس زد که وضعمان در بحث بهره وری کل عوامل چه جور است ، شرایط بحران جهانی اتفاقاً به ما فرصت می دهد برای اقدام جدی در حوزه ی بهره وری بدلیل تغییر قیمت های نسبی ، این می تواند تبدیل به یک فرصت شود بدلیل اینکه بعضی از موانع سیاسی ، غیر سیاسی برای دستیابی تکنولوژی های بالا وجود داشت ، در شرایط بحران می شود موانع را دور زد و شکست اگرما ذهنمان جهت گیری افزایش بهره وری داشته باشد یعنی هدف را قرار بدهیم که می خواهیم از این فرصت استفاده کنیم بهره وری بنگاه ها را بالا ببریم اما این کار با بخشنامه قابل انجام شدن نیست نمی شود یک کسی یک جایی توی دستگاه دولتی بنشیند تصمیم بگیرد امروز ما عزم می کنیم که بهره وری افزایش پیدا کند ، این طور نیست در یک اقتصاد رانتی پیامی که بنگاه از فضای بازار می گیرد رفتار رانتانه را افزایش دادن است . ارز ارزان ، وام ارزان بهش بدن میرود اونجا ها ، اما اگر در حمایت ها در تخصیص منابع ملاک را قرار دادیم ، روی شاخص بهره وری بانکها ی ، صندوقهای توسعه ای ما تسهیلات مدیریت شده دولتی ما ، بروند روی شاخص بهره وری بنگاه ها ، بدانند که اگر بهره وری را بردند بالا غیر از آن فایده ای که در ذات افزایش بهره وری هست دسترسی شان به بعضی از حمایتها از این طریق خواهد بود ، ببینید چه مسابقه ای راه می افتد ، به عبارت دیگر می خواهیم روی این نکته تاکید کنیم بنگاه بهره وری در فضای بهره وری پرور رشد پیدا می کند . فضای کسب و کار بسیار مهم است. دقیقاً مسئله ی اصلاح الگوی مصرف به بهره وری مربوط است و بهره وری به فضای کسب و کار بسیار مربوط . و به بحث خصوصی سازی و اجرای سیاست های اصلی ۴۴ بسیار مربوطه ، بهره وری فقط در فضای رقابتی رشد می کند در فضای رقابتی نمی شود به بنگاه بگوئید با دولت رقابت کند ، غیر ممکن است چنین رقابت نا برابر، لازمه اش ایجاد فضای رقابتی اینست که دولت از تصدی گری هرچه سریعتر دست بکشد این مقاومت های پیدا و پنهان باید حتماً پایان پیدا کند اینکه اسم بنگاه ها را عوض کنیم و مدیریت عوض نشود. بنگاه خصوصی جرات رقابت با بنگاه دولتی یا شبه دولتی تحت مدیریت دولتی را ندارد، لذا خصوصی سازی ، لازمه افزایش بهره وری ، تسهیل تجاری کاهش مقررات و بروکراسی اقتصادی تعداد اجازه گرفتنهای بنگاه های ما از دستگاههای مختلف دولتی ، نا هماهنگی بین بنگاه های مختلف در سیاستهای اقتصادی اینها از موانع بسیار جدی رقابتی شدن بنگاه های ماست . نمی شود هوا سرد و زیر صفر باشد و از بازیگران توقع قهرمانی داشته باشیم ، هم باید هوای سالن را درست کرد ، هم باید مسابقه ایجاد کرد . جایزه خوب قرار داد مربی توانا آورد داور عادل و منصف قرارداد آن وقت یک همچین بازی و مسابقه ای حتماً به رشد قهرمانانمان و قهرمان پروری کمک می کند ، به این جهت اصلاح فضای کسب و کار لازمه قطعی ، رشد بهره وری در بنگاه ها است خب در این کار شرط لازم هماهنگی است ما یک مشکلی که در کل مدیریت اقتصادی داشته و داریم ، بحث مدیریت هماهنگی سیاستها و رویه های اقتصادی مان است . یک زمانی کاری در یکی از موسسات اقتصادی کشور شد نمی دانم به چه ارزیابی رسیده و آن این بود که کار میدانی شود ، برای بنگاه ها در حوزه های مختلف که در جریان فعالیت شان تعداد مراجعه های ضروری شان به بنگاه های مختلف چقدر است و تعداد دستورات نا هماهنگ چه مقدار است . کلی اش را می دانیم آن وقت می خواستیم یک کار میدانی داشته باشیم شما می دانید یکی از شاخصهای رقابت پذیری که در دنیا مورد بحث میباشد و تقصیم بندی براساس آن صورت می پذیرد ، طول زمان گرفتن مجوز برای فعالیتهاست و خیلی چیزهای دیگر، اما روی این شاخص می خواهیم تاکید کنیم ، ماها همه حساسیم روی فساد اداری واقعا علت

فساد اداری چیست در خیلی از مواقع مردم آیا واقعا عاشق این هستند که رشوه بدهند به کارکنان دولت ، واقعا کارکنان دولت حقیقتا دوست دارند رشوه بگیرند یا به نام جدیدش حق التسهیل ، اینطور نیست ، هیچکدام از دو طرف به بچه های خودشان توسعه نمی کنند که رشوه بده یا رشوه بگیر ، اخلاقیات مقبول هر کسی را اندازه بگیرد می بینید که به بچه اش چه توسعه ای می کند . خودش چطور عمل می کند یک چیز دیگر است . اما اینکه دوست دارد بچه اش چه جور باشد آن می شود اخلاقیات مطلوب او ، گرچه عامل نباشد اما چی باعث می شود ما در نظام اداری مان فساد اداری داشته باشیم نقص کلی و نقص نا هماهنگی ، گاهی فرد (برای دادن رشوه ) مقاومت هم می کند . اصلا سیستم برایش راهی پیش پایش نگذاشته ، حاضر است یک مایل هم برود اما راه پیشنهاد نمی شود ، جواب نمی گیرد ، بعضی وقتها می بیند که از اون طرف باز میشه جواب آره توی آن کشوها هست ، ما در همان حالی که داریم توسعه می کنیم به بنگاهایمان ، تاکید کردم تشویق کنیم و نتیجه تشویق را ببینیم اما از این طرف دستگاهی که عهده دار تسهیل فضای کسب و کار است الان در دولت و نظام ، کجاست ؟ دستگاهی که عهده دار هماهنگی رویه ها و سیاستها باشد بطور جدی و مستمر تشویقی که مادر سیستم تعبیه کرده ایم برای نوآوری برای این زمینه ها توی دستگاههای مختلف کجاست ؟ مدیری که توانست رویه و ضوابط را کوتاه کند کجا مورد تشویق جدی قرار می گیرد از این بحث خیلی در گذشته کرده ایم . خیلی از این عزیزان شاید مسلط باشند به تبصره و مقررات بگویند در فلان آئین نامه فلان مصوبه این را دیدیم ، من از تحقق سوال می کنم اگر در تحقق نشانی از این مطلب بود در عمل اقتصادی ما و در عمل اخلاق کسب و کارها می بایست خودش را نشان می داد. معلومه یک جای کار ایراد داره مقصود من از این عرایض این بود که اولاً در اموری که دستور کار کشور قرار می گیرد از ما ها این توقع می رود به شعار و ظاهر بسنده نکنیم اگر اصلاح الگوی مصرف در دستور کار کشور قرار می گیرد محافل کارشناسی و مدیریتی ببریم موضوع را ، تا قلب مطلب بهره وری برنامه ی اصلی الگوی مصرف خود قرار دهیم ، دوم فضای مساعد برای افزایش بهره وری برای بنگاه ها فراهم کنیم و سوم بنگاه ها یمان را تشویق جدی با مکانیزم قابل اعتماد با ثبات بکنیم تا بهره وری را رشد بدهند. آنوقت هست که جایزه بهره وری دادن و دیپلم افتخار دادن و از این جشنواره ها برگزار کردن می تواند امید آفرین باشد و می تواند آثار واقعی نه فقط تشریفاتی داشته باشد مجدداً تشکر می کنم از عزیزانی که ابتکار بخرج دادند عرایض من برای این بود که این کار با عمق لازم و با قوت و استمرار انشاء... در همه سطوح ادامه پیدا کند .

تلخیص و تدوین - روابط عمومی شرکت پارس سویچ